

HE 217/2010 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholilakia. Ulkomaanliikenteessä tapahtuvaa alkoholijuomien myyntiä koskevat säännökset siirrettäisiin pääosin asetustasolta lakiin. Laissa säädettäisiin vesi- ja ilmaaluksissa sekä junissa harjoitettavaan alkoholijuomien vähittäismyyntiin ja anniskeluun

liittyvästä ilmoitusmenettelystä, omavalvontasuunnitelmasta ja rikkomusten seuraamuksista. Alkoholijuomien vähittäismyynnistä lentokenttien verottomien tavaroiden myymälöistä säädettäisiin vastaavasti lain tasolla.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 NYKYTILA	3
2 EHDOTETUT MUUTOKSET	4
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	6
3.1 Taloudelliset vaikutukset	6
3.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset	6
4 ASIAN VALMISTELU	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	7
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	7
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET	9
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	9
4 VOIMAANTULO.....	9
LAKIEHDOTUS	10
Laki alkoholilain muuttamisesta.....	10
LIITE	15
RINNAKKAISTEKSTI.....	15
Laki alkoholilain muuttamisesta.....	15

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

Alkoholilain (1143/1994) 32 §:n 1 momentin mukaan alkoholijuomien myynnistä ja myynnin valvonnasta Suomen ja ulkomaiden välillä kulkevissa liikennevälineissä säädetään asetuksella. Alkoholijuomien myynnistä ja sen valvonnasta Suomen ja ulkomaiden välillä kulkevissa liikennevälineissä annetussa asetuksessa (1346/1994) on säädetty sekä alkoholijuomien anniskelusta että vähittäismyynnistä.

Asetus koskee vesi- ja ilmakulkuneuvoja sekä junia ja linja-autoja, jotka kulkevat Suomen ja ulkomaiden välillä. Vesi- ja ilmakulkuneuvossa alkoholijuomien anniskelua ja vähittäismyyntiä voidaan asetuksen 8 §:n mukaan harjoittaa sen jälkeen, kun liikenteenharjoittaja on tehnyt toiminnastaan ilmoituksen Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle. Alkoholijuomien myynti on kuitenkin asetuksen 9 §:n mukaan kielletty satamassa tai lentokentällä ja muualla Suomen alueella paitsi silloin, kun vesikulkuneuvo kulkee Suomen alueella kotimaisen ja ulkomaisen sataman välillä poikkeamatta matkallaan muussa kuin yhdessä Ahvenanmaan maakunnan alueella olevassa satamassa. Lupa- ja valvontavirasto voi erityisten syiden vaatiessa antaa luvan alkoholijuomien myyntiin vesikulkuneuvon ollessa satamassa tai sen kulkiessa Suomen alueella reittiin kuuluvan kahden kotimaisen sataman välillä. Ilmakulkuneuvossa myynti on sallittu sen kulkiessa Suomen alueella kotimaisen ja ulkomaisen lentokentän välillä.

Ulkomaille liikennöivässä junassa ja linja-autossa voidaan asetuksen 14 ja 19 §:n mukaan anniskella alkoholijuomia Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston luvalla. Junassa anniskelu on kuitenkin sallittu vain ravintolavaunussa.

Liikennevälineissä tapahtuvan anniskelun ja vähittäismyynnin myynti-ikärajoja ja myyntikieltoja, järjestyksen ylläpitämistä,

toiminnan valvontaa ja rikkomusten seuraamuksia koskevat asetuksen säännökset vastaavat muutoin melko tarkkaan alkoholilain säännöksiä. Mainitussa asetuksessa säädetty anniskeluajat vastaavat niitä anniskeluaikoja, jotka on säädetty yleisesti anniskelupaikoille alkoholijuomista ja väkiviinasta annetun asetuksen (1344/1994) 23 §:ssä.

Asetuksen mukainen myynti-ilmoitus on tehty 14 vesialuksesta. Kuusi aluksista risteilee Helsingin tai Turun ja Tukholman välisessä liikenteessä, kolme Suomen ja Saksan tai Puolan välisessä liikenteessä, kaksi Helsingin ja Tallinnan välisessä liikenteessä, yksi Vaasan ja Uumajan välisessä liikenteessä ja yksi risteilee pääosin ulkomailla. Kolme lentoyhtiötä on tehnyt myynti-ilmoituksia myynnistä ilma-aluksissa ja yksi yritys on saanut luvan Suomen ja Venäjän välisen junaliikenteen anniskeluun. Linja-autoliikenteessä edellinen tilapäinen anniskelulupa on myönnetty vuonna 1998. Myyntiä valvoo alkoholilain 41 §:n 2 momentin 7 kohdan mukaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto.

Perustuslain 80 §:n mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuutuksen nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Asetuksella ei voida antaa säännöksiä perustuslain 2 luvussa turvattujen perusoikeuksien käyttämisestä tai rajoittamisesta ja lisäksi valtuuttavan lain tulee täyttää perustuslakivaliokunnan viimeaikaisessa lausuntokäytännössä asetetut täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset.

Vuonna 1994 uudistetun alkoholilain säännös, jonka mukaan edellä mainitusta myynnistä säädetään asetuksella, on yleisluontoinen. Valtuutuksen nojalla annetulla asetuksella on säädetty myös elinkeinon harjoittamiseen liittyvästä lupa- ja ilmoitusmenette-

lystä ja rikkomusten seuraamuksista. Tämä käytäntö on ollut voimassa jo ennen alkoholilain säätämistä, mutta se ei enää vastaa perustuslaissa säädettyjä vaatimuksia.

Alkoholilain 32 §:n 2 momentin mukaan alkoholijuomien myynnistä verottomien tavaroiden myymälästä säädetään erikseen. Hallituksen esityksessä (HE 119/1994 vp) viitataan siihen, että alkoholijuomien myynti erityisistä verottomien tavaroiden myymälöistä on lähinnä ulkomaan lentoliikenteen yhteydessä noudatettu kansainvälinen käytäntö. Myyntitoiminta tapahtui tuolloin tullivalvonnan piirissä ja asiaa koskevat säännökset sisältyivät tullilainsäädäntöön. Nykyisin myyntiä koskevat säännökset ovat valmisteverotuslain (182/2010) 89 § ja arvonlisäverolain (1501/1993) 70 b §, joiden mukaan verottomia tavaroita voidaan myydä lentokentällä sijaitsevassa verottomien tavaroiden myymälässä unionin ulkopuolelle matkustavalle matkatavarana mukaan otettaviksi. Luvan tällaisen verottoman varaston pitämiseen antaa Verohallinto.

Sen jälkeen, kun alkoholijuomien veroton vähittäismyynti Euroopan unionin sisäisessä liikenteessä päättyi eräin poikkeuksin 1 päivänä heinäkuuta 1999, verottomien tavaroiden myymälöistä on myyty alkoholijuomia myös verollisesti. Sosiaali- ja terveysministeriö on ilmoittanut vuonna 1999 kirjeellään Ilmailulaitokselle, että verollisten alkoholijuomien myynti on uudessa tilanteessa sallittu vain Suomesta lähteville matkustajille matkatavaroina mukaan otettaviksi. Muissa tapauksissa alkoholijuomien vähittäismyynti kuuluu Suomessa alkoholiyhtiön yksinoikeuden piiriin.

Nykyisin alkoholijuomia myydään seitsemällä lentoasemalla pääasiassa Finavia Oyj:n omissa myymälöissä. Helsinki-Vantaan lentoasemalla myyntiä harjoittaa myös Finnair Oyj. Kahdella muulla lentoasemalla vähittäismyyntiä harjoittavat Finavian kanssa sopimussuhteessa olevat yritykset.

Suomen alueella tapahtuvassa alkoholijuomien myynnissä tulee joka tapauksessa noudattaa alkoholilain säännöksiä, vaikka myynti tapahtuisikin tullivalvontarajan takana. Nykytilanne on kuitenkin ongelmallinen siinä suhteessa, että alkoholilaisissa ei säädetä lainkaan oikeudesta harjoittaa vähittäismyyn-

tiä, taikka siitä, mitä seuraamuksia alkoholilain säännösten rikkomisesta voi aiheutua.

2 Ehdotetut muutokset

Alkoholilaisissa olisi näin ollen tarpeen säätää sekä ulkomaanliikenteen vähittäismyynnistä ja anniskelusta että alkoholijuomien vähittäismyynnistä lentokentän verottomien tavaroiden myymälöissä. Lailla tulisi säätää erityisesti oikeudesta harjoittaa alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua, toimintaa koskevista tärkeimmistä velvoitteista sekä siitä, mitä seuraamuksia lainsäädännön rikkomisesta voi olla.

Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimus (SopS 50/1996) sääntelee laajalaisesti merioikeuteen liittyviä kysymyksiä. Tässä yhteydessä merkittävintä on, että myös aavalla merellä purjehtivat alukset ovat lippuvaltionsa lainkäyttövallan alaisia. Alkoholilain säännöksiä tulee siis noudattaa Suomen alueen lisäksi myös Suomen lippua käytävillä aluksilla, ellei laissa toisin säädetä. Myynti voi myös olla joko verollista tai verotonta, mutta verosäännökset eivät vaikuta siihen, sovelletaanko alkoholilain yleisiä säännöksiä toimintaan.

Ulkomaanliikenteessä tapahtuvan alkoholijuomien myynnin säännökset ovat poikkeukset yleisistä säännöksistä erityisesti siksi, että kilpailutilanne on kansainvälisessä liikenteessä erilainen. Käytännössä Suomen alkoholilakia sovelletaan ainoastaan Suomen lippun alla kulkevissa vesi- ja ilma-aluksissa, joten muuhun maahan rekisteröidyissä aluksissa säännöt voivat olla toiset. Matkustajat eivät välttämättä edes tiedä, minkä maan lainsäädäntöä esimerkiksi laivalla tai lentokoneessa kulloinkin noudatetaan. Matkustajille tapahtuva alkoholijuomien myynti voidaan tässä suhteessa rinnastaa ulkomailla tai ulkomaisessa aluksessa ulkomailla tapahtuvaan myyntiin. Tämän vuoksi esimerkiksi tupakkalain (693/1976) 8 §:ssä säädetty tupakkatuotteiden esilläpitokiello ei koske kansainvälisessä meriliikenteessä olevia aluksia.

On siis perusteltua, että ulkomaanliikenteessä tapahtuvaa alkoholijuomien myyntiä jatkossakin säännellään joissakin suhteissa

alkoholilain yleisistä säännöksistä poiketen. Merkittäviä muutoksia asetuksessa säädettyihin alkoholijuomien myyntiä koskeviin säännöksiin ei muutoinkaan ole saatujen kokemusten perusteella tarpeen säätää. Koska esimerkiksi alkoholijuomien myynnin ja anniskelun ikärajoja koskevia säännöksiä tulee joka tapauksessa noudattaa myös ulkomaanliikenteessä, tällaisia lain säännöksiä ei ole tarpeen kirjata lakiin kahteen kertaan.

Alkoholilain 32 §:ssä ehdotetaan näin ollen säädettäväksi alkoholijuomien myynnin ilmoituksenvaraisuudesta, vähittäismyynnin myyntirajoituksista, toimintaa koskevista tärkeimmistä velvoitteista sekä rikkomusten seuraamuksista lähes yhtenevästi siihen verrattuna, mitä nykyisin on säädetty alkoholijuomien myynnistä ja sen valvonnasta Suomen ja ulkomaiden välillä kulkevissa liikennevälineissä annetussa asetuksessa.

Ehdotuksen mukaan alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua voitaisiin ulkomaanliikenteessä siten harjoittaa alkoholilain yleisistä säännöksistä poiketen pelkän ilmoituksen perusteella. Poikkeus liittyy sekä siihen, että alkoholiyhtiöllä on lain 13 §:n mukaan yksinoikeus alkoholijuomien myyntiin, että siihen, että alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua voidaan muutoin alkoholilain 14 ja 21 §:n mukaan harjoittaa vain viranomaisen luvan perusteella. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle tehtävä ilmoitus olisi riittävä myös junassa tapahtuvan anniskelun aloittamiseen. Junaa koskeva säännös koskisi vain Suomen ja Venäjän välistä henkilöjunaliikennettä. Esimerkiksi Oulusta tai Kemistä Haaparantaan kulkevaa linja-autovuoroa voidaan pitää ulkomaanliikenteenä, mutta tällaisille vuoroille anniskelulupa voidaan jo nyt tarvittaessa myöntää alkoholilain yleisten säännösten mukaan. Tämän vuoksi ehdotettu säännös ei koskisi linja-autoliikennettä lainkaan.

Laissa säädettäisiin myös niistä myyntirajoituksista, jotka nykyisin sisältyvät asetukseen. Alkoholijuomien vähittäismyynti olisi ehdotuksen mukaan sallittua Suomen alueella vain liikkeellä olevassa matkustajakäyttöön tarkoitettussa vesi- tai ilma-aluksessa silloin, kun alus on matkalla kotimaisen tai ulkomaisen sataman tai lentokentän välillä. Reittiliikenteessä oleva alus voisi kuitenkin nyky-

säännösten mukaisesti poiketa matkallaan Ahvenanmaan maakunnassa.

Alkoholijuomien anniskelu on nykyisin kielletty silloin, kun alus on satamassa. Anniskeluun laivan ollessa satamassa on voinut kuitenkin hakea poikkeuslupaa. Ehdotuksen mukaan anniskelua vesi- ja ilma-aluksissa ei enää rajoitettaisi sillä perusteella, missä liikenneväline on. Samoin junassa tapahtuvaa anniskelua ei enää rajoitettaisi vain ravintolavaunuun. Käytännössä alkoholijuomia voitaisiin esimerkiksi Helsingin ja Pietarin välillä kulkevissa junissa anniskella matkustajille samoin kuin ilma-aluksissa.

Alkoholilaissa on säädetty anniskelualuetta koskevia vaatimuksia, jotka tulisi kuitenkin ottaa huomioon jo ilmoitusta tehtäessä. Alkoholilain 21 c §:n mukaan anniskelualue on muun muassa rajattava selvästi ja sen tulee olla henkilökunnan valvottavissa. Ehdotuksen mukaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voisi rajoittaa ilmoituksessa mainittua anniskelualuetta samoin perustein, mutta sen tulisi tehdä asiaa koskeva päätös kahden viikon kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Nopeimmillaan alkoholijuomien anniskelu voitaisiin aloittaa heti ilmoituksen tekemisen jälkeen, jos virasto ilmoittaa, ettei se rajoita anniskelualuetta.

Ehdotuksen lähtökohtana on, että alkoholijuomien myynti järjestetään liikennevälineissä lain mukaisesti ja henkilökunta valvoo alkoholilain ja muun lainsäädännön noudattamista. Erityisen tärkeää on, että alkoholijuomia myytäessä huolehditaan ikärajojen valvonnasta ja järjestyksen ylläpitämisestä liikennevälineessä. Ennakkovalvonnan sijaan toiminnan asianmukaisuutta valvottaisiin jälkivalvonnan keinoin. Elinkeinonharjoittajan oman valvonnan ja viranomaisvalvonnan tehostamiseksi esityksessä ehdotetaan, että ilmoitukseen tulee liittää myynnin valvonnasta ja yleisestä järjestyksenpidosta laadittu omavalvontasuunnitelma, josta säädettäisiin tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Omavalvontasuunnitelma on toiminnanharjoittajan omaa toimintaansa ja henkilökuntaansa varten laatima kirjallinen ohjeisto lain edellyttämän myynnin valvonnan ja järjestyksenpidon toteuttamisesta. Huolellisesti suunniteltu ja toteutettu alkoholijuomien anniskelun ja vähittäismyynnin

omavalvonta ja selkeät ohjeet toiminnasta häiriötilanteissa vähentävät riskiä lain rikkomuksiin ja lisäävät henkilökunnan ja muiden matkustajien turvallisuutta.

Ehdotus vastaisi tupakkalain 10 §:n 2 momenttia, jonka mukaan tupakkatuotteita tai tupakointivälineitä myyvän elinkeinonharjoittajan tulee kustannuksellaan laatia ja toteuttaa omavalvontasuunnitelma, jolla estetään tupakkatuotteen tai tupakointivälineen luovuttaminen kahdeksaatoista vuotta nuoremalle henkilölle. Suunnitelmasta on säädetty tarkemmin 10 §:n 3 momentin nojalla annetussa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden vähittäismyynnin omavalvontasuunnitelmasta (99/2009).

Laissa säädettäisiin myös niistä rikkomusten seuraamuksista, joita viranomainen voisi määrätä. Ehdotus vastaa alkoholilain 15 ja 22 §:n säännöksiä sillä poikkeuksella, että viranomainen ei voisi lopettaa anniskelua tai vähittäismyyntiä pysyvästi. Viranomainen voisi ehdotuksen mukaan antaa huomautuksen, kirjallisen varoituksen taikka supistaa vähittäismyynti- tai anniskeluaikoja tai kieltää vähittäismyynnin tai anniskelun liikennevälineessä enintään kuukauden ajaksi, jos alkoholijuomaa on esimerkiksi myyty alaikäiselle tai selvästi päihtyneelle taikka liikennevälineessä on ilmennyt muihin matkustajiin tai henkilökuntaan kohdistuvia järjestyksrikkomuksia, jotka johtuvat omavalvontasuunnitelman puutteellisuudesta tai sen noudattamatta jättämisestä. Seuraamukset vastaisivat näin ollen alkoholilain yleisten säännösten mukaista käytäntöä, joka on vakiintunut korkeimman hallinto-oikeuden päätösten mukaisesti. Ehdotuksessa todettaisiin myös selvyden vuoksi, että ilmoituksen tehneen elinkeinonharjoittajan valvontaan sovelletaan lain 44 §:n säännöksiä. Pykälässä säädetään valvontaviranomaisen tarkastus-, tiedonsaanti- ja rekisterinpito-oikeudesta luvanhaltijoiden osalta.

Ehdotuksen mukaan lentokentällä tapahtuvaa vähittäismyyntiä saisi harjoittaa samantyyppisen ilmoituksen perusteella kuin liikennevälineissä. Nykykäytännön mukaisesti alkoholijuomia saisi myydä matkustajille matkatavaroissa pois vietäväksi sekä EU:n ulkopuolelle että toiseen EU-maahan. Valvonta-

viranomainen voisi määrätä mahdollisesta rikkomuksesta seuraamuksen samoin perustein kuin liikennevälineissä.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Koska ehdotuksen tarkoituksena on siirtää nykyisin asetuksella säädettyjä oikeussääntöjä lakiin, ehdotuksella ei ole mainittavia taloudellisia vaikutuksia elinkeinonharjoittajille. Ehdotettu omavalvontasuunnitelman laatimisvelvollisuus edellyttää jonkin verran työpanosta, mutta suunnitelman hyödyt sekä elinkeinonharjoittajalle itselleen että viranomaisvalvonnalle ovat todennäköisesti suuremmat kuin laatimisesta aiheutuvat kustannukset. Suunnitelma ei itsessään sisällä uusia velvoitteita, vaan sen tarkoituksena on tukea jo nykyisin lainsäädännössä säädettyjen velvoitteiden noudattamista.

3.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Alkoholin kokonaiskulutuksen taso ja siinä tapahtuvat muutokset vaikuttavat yleensä alkoholihaittojen tasoon ja siinä tapahtuviin muutoksiin. Alkoholijuomien myyntiä ulkomaanliikenteen liikennevälineissä ja lentokenttien myymälöissä pidetään tilastoimattomana kulutuksena, jonka määrää on vaikea arvioida. Suomalaisten matkoiltaan verottomina tai suomalaista verotaso matalammin verotettuina ostamat alkoholijuomat vastaavat arvioiden mukaan jopa viidesosaa kokonaiskulutuksesta. Olisi kansanterveydellisesti perusteltua rajoittaa matkustajien matkoiltaan mukanaan tuomien alkoholijuomien määrää, mutta rajoituksia ei voida käytännössä toteuttaa vain suomalaisten alusten tai lentokenttien osalta. Matkustajat voisivat joka tapauksessa ostaa tuomisensa suoraan naapurimaasta tai vastaavilla reiteillä kulkevista ulkomailta aluksista. Vaikka alkoholijuomien myynti ulkomaanliikenteessä ja lentokentillä on ehdotuksen mukaan edelleen vapaampaa kuin muualla Suomessa, tämä seikka ei vaikuta mainittavasti kokonaiskulutukseen tai haittoihin.

Omavalvontasuunnitelmaa koskevan uudistuksen tavoitteena on, että lainsäädännön

valvonta tehostuisi nykyisestä. Liikennevälineiden henkilökunnan valmiudet huolehtia alkoholilain ja muun järjestystä ja turvallisuutta edistävän lainsäädännön noudattamisesta paranisivat.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Sosiaali- ja terve-

ysalan lupa- ja valvontaviraston, Matkailu- ja ravintolapalvelut MaRa ry:n ja Suomen Varustamot ry:n kanssa.

Ehdotuksesta on pyydetty lausunnot edellä mainittujen tahojen lisäksi oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, Tullihallitukselta, VR-yhtymä Oy:ltä, Finavia Oyj:ltä, Finnish Commuter Airlines Oy:ltä, Blue1 Oy:ltä, Finnish Commuter Airlines Oy:ltä sekä Oy Air Finland Ltd:ltä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

5 §. Pykälässä mainittu Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus on sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta annetulla lailla 669/2008 liitetty osaksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoa. Tämän vuoksi Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus muutettaisiin pykälässä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoksi.

6 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus muutettaisiin pykälässä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoksi.

8 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus muutettaisiin pykälän 2 ja 3 momentissa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoksi.

9 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus muutettaisiin pykälässä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoksi.

11 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus muutettaisiin pykälässä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoksi.

17 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus muutettaisiin pykälässä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoksi. Lisäksi muutettaisiin viittaus koskemaan uutta terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annettua lakia (629/2010). Kumottua erityisvalmisteasetusta koskeva viittaus muutettaisiin koskemaan ravintolisistä annettua

kauppa- ja teollisuusministeriön asetusta (571/2003).

18 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus muutettaisiin pykälässä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoksi.

27 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus muutettaisiin pykälässä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoksi.

28 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus muutettaisiin pykälässä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoksi.

29 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus muutettaisiin pykälässä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoksi. Lisäksi muutettaisiin viittaus valmisteverotuslakiin koskemaan uutta valmisteverotuslakia (182/2010).

30 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus muutettaisiin pykälän 2 momentissa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoksi.

32 §. Alkoholijuomia voitaisiin 1 momentin mukaan nykyiseen tapaan myydä ulkomaanliikenteessä olevassa vesi- ja ilma- aluksessa sekä junassa matkustajille, kun toiminnasta on tehty ilmoitus Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle. Ilmoitusmenettely on nykyiseen tapaan rajoitettu poikkeus alkoholijuomien vähittäismyyntimonopolia ja lupamenettelyä koskevista al-

kohoilain säännöksistä. Alkoholijuomien myynnillä tarkoitetaan sekä anniskelua että vähittäismyyntiä. Ilmoituksessa tulee esittää myyntialueiden sijainti ja rajaaminen ja ilmoitukseen tulee liittää myynnin valvontaa ja yleistä järjestyksenpitoa koskeva omavalvontasuunnitelma. Lupa- ja valvontavirasto ei hyväksyisi suunnitelmaa erikseen, vaan lähetohtana olisi, että suunnitelma laaditaan esimerkiksi kyseessä olevan aluksen ominaispiirteiden mukaan.

Alkoholijuomien vähittäismyynti olisi kuitenkin 2 momentin mukaan rajoitettu nykyiseen tapaan siten, että vähittäismyynti olisi Suomen alueella sallittua vain liikkeellä olevassa matkustajakäyttöön tarkoitettussa vesija ilma-aluksessa kotimaisen ja ulkomaisen sataman tai lentokentän välillä. Pääsäännön mukaan aluksessa ei siis saisi myydä alkoholijuomia mukaan otettavaksi silloin, kun alus on satamassa tai lentokentällä taikka matkalla kahden kotimaisen sataman tai lentokentän välillä. Poikkeuksena pidetään kuitenkin tilannetta, jossa Suomen ja ulkomaan välillä säännöllisellä reitillään oleva alus poikkeaa tällä matkallaan Ahvenanmaan maakunnassa.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla olisi 3 momentin mukaan oikeus päätöksellään kieltää anniskelualueen käyttööntamisen tai rajoittaa ilmoituksessa esitettyä anniskelualueita, jos kieltämiseen tai rajoittamiseen on alkoholilain 21 c §:ssä säädetty edellytykset. Lain 21 c §:ssä säädetään anniskelualueen rajaamisesta ja valvonnasta. Säännöksen tarkoituksena ei ole muuttaa sitä kansainvälistä käytäntöä, jonka mukaan alkoholijuomia tarjoillaan lennoilla koko matkustamossa. Viranomaisen oikeus rajoittaa ilmoitettua anniskelualueita olisi ajallisesti rajoitettu poikkeus, sillä ehdotuksen mukaan lupa- ja valvontaviraston olisi tehtävä päätös asiasta kahden viikon kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Muussa tapauksessa anniskelualue voitaisiin ottaa ilmoituksen mukaisesti käyttöön.

Lentokentällä verottomien tavaroiden myymälässä tapahtuvasta alkoholijuomien vähittäismyynnistä säädettäisiin 4 momentissa. Sen lisäksi, mitä myymälästä on säädetty verolainsäädännössä, myynti edellyttäisi ilmoitusta Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle. Alkoholijuomien vähittäis-

myynti suomalaisilla lentokentillä on poikkeus alkoholijuomien vähittäismyntimonopoliin ja nykyisen käytännön mukaisesti vähittäismyynti olisi sallittu vain ulkomaille matkustaville matkustajille mukaan otettavaksi. Myydyn alkoholijuoman verollisuudella tai verottomuudella ei olisi asiassa merkitystä. Omavalvontasuunnitelmassa tulisikin erityisesti ohjeistaa, miten myynnin valvonta on järjestetty. Alkoholijuomien anniskelussa lentokentillä noudatetaan alkoholilain yleisiä säännöksiä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin seuraamuksista, joita lupa- ja valvontavirasto voisi käyttää, jos liikennevälineissä tai lentokentällä tapahtuvan alkoholijuomien myynnin yhteydessä rikottaisiin laissa säädettyjä vähittäismyynti- ja anniskelukieltoja taikka liikennevälineessä olisi ilmennyt järjestysrikkomuksia, jotka johtuvat omavalvontasuunnitelman puutteista tai sen noudattamatta jättämisestä. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voisi supistaa vähittäismyynti- tai anniskeluaikoja liikennevälineessä tai myyntipaikassa enintään kolmen kuukauden ajaksi, jos liikennevälineessä on kirjallisesta huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta ilmennyt järjestysrikkomuksia, jotka johtuvat omavalvontasuunnitelman puutteellisuudesta tai sen noudattamatta jättämisestä. Jos alkoholijuomaa on kirjallisesta huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta myyty 16 tai 24 §:n vastaisesti taikka edellä mainitut järjestysrikkomukset johtuvat törkeästä huolimattomuudesta tai tahallisuudesta, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voisi kieltää vähittäismyynnin tai anniskelun liikennevälineessä tai myyntipaikassa enintään kuukauden ajaksi. Ensisijaisesti viranomaisten käytettävissä olisivat huomautuksen ja kirjallisen varoituksen antaminen. Alkoholilain vastaavia säännöksiä koskevan oikeuskäytännön mukaan joissakin tilanteissa seuraamuksena voisi myös olla määräaikainen myyntioikeuden menettäminen. Alkoholijuomien lain vastaisesta myynnistä voidaan myös tuomita rangaistus rikoslain 50 a luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan. Mainitun luvun 4 §:n mukaan tekoon voidaan soveltaa oikeushenkilön rangaistusvastuuta.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset omaval-

vontasuunnitelman laatimisesta ja säädettäisiin sen sisällöstä ja toteuttamisesta. Ilmoituksen tehneen elinkeinonharjoittajan valvontaan sovellettaisiin 44 §:n säännöksiä. Säännös on tarpeen, sillä mainitussa pykälässä viitataan ainoastaan alkoholilain mukaisen luvan saaneisiin elinkeinonharjoittajiin.

33 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus muutettaisiin pykälän 4 ja 5 momentissa Sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontavirastoksi.

35 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus muutettaisiin pykälän 4 ja 5 momentissa Sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontavirastoksi.

41 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus muutettaisiin pykälän 4 ja 5 momentissa Sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontavirastoksi.

43 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus muutettaisiin pykälän 4 ja 5 momentissa Sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontavirastoksi.

2 Tarkemmat säännökset

Ehdotuksen mukaan alkoholijuomien vähittäismyynnin ja anniskelun omavalvontasuunnitelman laatimisesta, sisällöstä ja toteuttamisesta säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Käytännössä alkoholijuomien myynnin omavalvontasuunnitelma vastaisi tupakkatuotteiden vähittäismyynnin omavalvontasuunnitelmaa, jota liikennevälineissä ja lentokenttien myymälöissä on tupakkatuotteiden vähittäismyynnin osalta jo sovellettu.

Alkoholijuomien myynnistä ja sen valvonasta Suomen ja ulkomaisten välillä kulkevissa liikennevälineissä annetussa asetuksessa on säädetty alkoholijuomien anniskeluajoista vesi- ja ilma-aluksissa sekä junissa ja linja-autoissa. Koska alkoholilain 19 ja 26 §:n mukaan alkoholijuomien vähittäismyynti- ja anniskeluajoista säädetään asetuksella, voidaan myös liikennevälineiden ja lentokenttien vähittäismyynti- ja anniskeluajoista säätää saman valtuutuksen nojalla. Siltä osin kuin liikennevälineiden ja lentokenttien käytännön tarpeet edellyttävät, ajat voivat poiketa yleisistä alkoholijuomista ja

väkiviinasta annetussa asetuksessa (1344/1994) säädetyistä ajoista.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ehdotuksella on liittymäkohtia perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvattuun elinkeinovaivaputeen. Ulkomaanliikenteessä tapahtuvan alkoholijuomien myyntitoiminnan harjoittamisen edellytyksistä, toimintaa koskevista velvoitteista ja rikkomusten seuraamuksista on aiemmin säädetty asetuksella. Ehdotuksen mukaan näistä seikoista säädettäisiin nyt perustuslain mukaisesti lailla.

Toimintaa koskeva ilmoitusmenettely, ehdotuksen mukaiset velvoitteet ja rikkomusten seuraamukset ovat yleisesti joko lievennyksiä alkoholilaissa säädettyihin alkoholijuomien vähittäismyynnin yksinoikeuteen ja myynnin luvanvaraisuuteen taikka vastaavat alkoholilaissa säädetyt yleisiä velvoitteita ja seuraamuksia.

Hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotus voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

4 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Lain voimaan tullessa alkoholijuomia myyvien 1 ja 4 momentissa tarkoitettujen elinkeinonharjoittajien tulisi tehdä myynti-ilmoitus ja esittää omavalvontasuunnitelma viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2011.

Lain voimaan tulon jälkeen tehtävään uuteen ilmoitukseen tulisi liittää omavalvontasuunnitelma viimeistään 30 päivää huhtikuuta 2011. Siirtymäsäännöksen tarkoituksena on, että omavalvontasuunnitelmaa koskeva sosiaali- ja terveysministeriön asetus voitaisiin valmistella lain voimaantulon jälkeen alkuvuonna 2011, jonka jälkeen kaikille elinkeinonharjoittajille jäisi kohtuullinen aika laatia suunnitelma ja toimittaa se Sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontavirastolle.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

alkoholilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan alkoholilain (1143/1994) 5 ja 6 §, 8 §:n 2 ja 3 momentti, 9, 11, 17, 18, 27—29 §, 30 §:n 2 momentti, 32 §, 33 §:n 4 ja 5 momentti, 35 ja 41 § sekä 43 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 11 § laissa 1/1999, 17 § laeissa 1477/1994 ja 226/1999, 29 §, 30 §:n 2 momentti ja 35 § laissa 1477/1994 sekä 41 § laissa 764/2002, seuraavasti:

5 §

Alkoholijuomien ja väkiviinan valmistuslupa

Alkoholijuomien ja väkiviinan valmistusta elinkeinotoimintaansa varten taikka opetus- tai tutkimustarkoituksessa saa harjoittaa se, jolle Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on myöntänyt valmistusluvan. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin opetus- ja tutkimustarkoituksesta, joihin lupa voidaan myöntää.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi myöntää alkoholijuoman tai väkiviinan valmistusluvan sille, jolla harkitaan olevan tähän toimintaan tarvittavat edellytykset ja vaadittava luotettavuus. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi liittää valmistuslupa- rajoituksia, jotka koskevat valmistuksen laajuutta tai valmistettavia alkoholijuomia sekä asettaa valmistukselle ja valmistetun alkoholijuoman tai väkiviinan varastoinnille ja kuljettamiselle valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja.

Alkoholijuomien ja väkiviinan valmistusta saa harjoittaa vain Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymässä valmistuspaikassa, jossa valmistus ja varastointi on järjestetty niin, että tehokas valvonta on mahdollinen.

6 §

Seuraamukset rikkomuksista

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi korvauksetta joko määrääjäksi tai pysyvästi peruuttaa valmistusluvan tai kieltää valmistuksen valmistuspaikassa, jollei annet-

tuja säännöksiä, määräyksiä, rajoituksia tai asetettuja ehtoja noudateta taikka luvan saajan katsotaan menettäneen luvan saamisen edellytykset tai luotettavuutensa.

8 §

Alkoholijuomien ja väkiviinan kaupallinen maahantuonti ja väkiviinan maahantuontilupa

Väkiviinaa saa tuoda maahan:

1) elinkeinonharjoittaja, jolle Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on myöntänyt maahantuontiluvan; sekä

2) omaa käyttöä varten se, jolle Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on myöntänyt 17 §:ssä tarkoitetun käyttöluvan ja joka on tehnyt Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle ilmoituksen toimisestaan maahantuojana.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi myöntää 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun maahantuontiluvan sille, jolla harkitaan olevan tähän toimintaan tarvittavat edellytykset ja vaadittava luotettavuus. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi asettaa maahantuonnille valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja.

9 §

Seuraamukset rikkomuksista

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi korvauksetta joko määrääjäksi tai pysyvästi peruuttaa maahantuontiluvan, jollei

annettuja säännöksiä, määräyksiä tai asetettuja ehtoja noudateta taikka luvan saajan katsotaan menettäneen luvan saamisen edellytykset tai luotettavuutensa.

11 §

Maahantuonti- ja maastavienti-ilmoitus

Se, joka tuo maahan tai vie maasta alkoholijuomia tai väkiviinaa kaupallisessa tai muussa elinkeinotarkoituksessa, on velvollinen ennen toiminnan aloittamista tekemään Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle ilmoituksen toimimisestaan maahantuojana tai maastaviejänä.

17 §

Erityismyynti ja käyttölupa

Se, joka harjoittaa väkiviinan ja alkoholijuoman tukkumyyntiä, saa myydä erityismyyntinä väkiviinaa tai alkoholijuomaa:

- 1) etikan valmistukseen;
- 2) lääkelaissa (395/1987) tarkoitettujen lääkkeiden tai terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetussa laissa (629/2010) tarkoitettujen laitteiden ja tarvikkeiden valmistukseen;
- 3) elintarvikkeiden tai enintään 1,2 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien juomien valmistuksessa käytettävien aromiaineiden valmistukseen;
- 4) alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetussa laissa (1471/1994) tarkoitettujen alkoholijuomien valmistukseen;
- 5) ravintolisistä annetussa kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksessa (571/2003) tarkoitettujen ravintolisien valmistukseen;
- 6) elintarvikkeiden valmistukseen tai elintarvikkeiden valmistuksessa käytettävien tuotteiden valmistukseen, jos valmistettava elintarvike sisältää täyteenä tai muuten enintään 5 litraa etyylialkoholia 100 kilossa elintarviketta tai, jos valmistettava elintarvike on suklaata, enintään 8,5 litraa etyylialkoholia 100 kilossa elintarviketta;

7) muiden tuotteiden valmistukseen, jos valmistettu tuote ei sisällä nautittavissa olevaa alkoholia;

8) tieteelliseen tutkimukseen ja opetukseen sekä laboratoriotoiminnassa välttämättömiin kokeisiin ja analyyseihin;

9) lääkelaissa tarkoitetuille apteekkeille, erikoissairaanhoidolaissa (1062/1989) tarkoitetuille sairaaloille sekä kansanterveyslaissa (66/1972) tarkoitetuille terveyskeskuksille lääketieteellisiin ja lääkintätarkoituksiin;

10) yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/1990) tarkoitetuille terveydenhuollon palvelujen tuottajille lääketieteellisiin ja lääkintätarkoituksiin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun valmistukseen rinnastetaan laadunvalvonta ja muu valmistustoiminnassa välttämätön käyttö, tuotekehittäminen sekä koneiden ja laitteiden toiminnan kannalta välttämätön puhdistuskäyttö. Erityismyynti 1 momentin 1—8 ja 10 kohdassa mainittuihin tarkoituksiin on sallittu, jos Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on myöntänyt ostajalle alkoholijuoman tai väkiviinan käyttöluvan.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi myöntää 2 momentissa tarkoitettua käyttöluvan sille, jolla harkitaan olevan alkoholijuoman tai väkiviinan perusteltu käyttötarve ja toimintaan tarvittavat edellytykset sekä vaadittava luotettavuus. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi liittää käyttölupa-osto-oikeutta koskevia rajoituksia sekä asettaa väkiviinan tai alkoholijuoman käytölle ja varastoinnille valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja.

18 §

Seuraamukset rikkomuksista

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi korvauksetta joko määräjäksi tai pysyvästi peruuttaa käyttöluvan, jollei annettuja säännöksiä, määräyksiä, rajoituksia tai asetettuja ehtoja noudateta taikka luvan saajan katsotaan menettäneen luvan saamisen edellytykset tai luotettavuutensa.

27 §

Alkoholijuomien ja väkiviinan tukkumyyntilupa

Alkoholijuoman tukkumyyntiä saa harjoittaa se, jolle Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on myöntänyt luvan tämän alkoholijuoman valmistukseen tai tukkumyyntiin.

Väkiviinan tukkumyyntiä saa harjoittaa se, jolle Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on myöntänyt luvan väkiviinan valmistukseen, maahantuontiin tai tukkumyyntiin.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi myöntää alkoholijuoman tai väkiviinan tukkumyyntiluvan sille, jolla harkitaan olevan tähän toimintaan tarvittavat edellytykset ja vaadittava luotettavuus. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi asettaa tukkumyynnille valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja.

28 §

Seuraamukset rikkomuksista

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi korvauksetta joko määräajaksi tai pysyvästi peruuttaa tukkumyyntiluvan, jolle annettuja säännöksiä, määräyksiä tai asetettuja ehtoja noudateta taikka luvan saajan katsotaan menettäneen luvan saamisen edellytykset tai luotettavuutensa.

29 §

Väkiviinan luovuttaminen, välittäminen ja oma käyttö

Se, joka saa harjoittaa väkiviinan tukkumyyntiä, saa myydä tai muutoin luovuttaa markkinoille taikka välittää väkiviinaa:

- 1) 17 §:ssä tarkoitettuun erityismyyntiin;
- 2) Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston määräämin ehdoin sille, jolla on perusteltu tarve käyttää väkiviinaa työssään tai tuotteittensa valmistuksessa;

3) siirrettäväksi valmisteverotuslaissa (182/2010) tarkoitettuun verottomaan varastoon;

4) vientiin Euroopan unionin ulkopuolelle ja siirrettäväksi unionin toiseen jäsenvaltioon taikka tullilainsäädännössä tarkoitettulle vapaa-alueelle tai tullivarastoon.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, saa se, joka saa harjoittaa väkiviinan tukkumyyntiä, käyttää tätä väkiviinaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston määräämin ehdoin omassa työssään tai tuotteittensa valmistuksessa sekä toimittaa sitä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston määräämin ehdoin laadunvalvontaan.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu oma käyttö on erityismyyntiä, jos Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on myöntänyt siihen 17 §:ssä tarkoitettua käyttöluvan.

30 §

Verottamattoman alkoholijuoman luovuttaminen ja oma käyttö

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, saa se, joka saa harjoittaa alkoholijuomien tukkumyyntiä, jos Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on antanut siihen 17 §:ssä tarkoitettua käyttöluvan, käyttää alkoholijuomaa erityismyyntinä omassa työssään tai tuotteittensa valmistuksessa sekä toimittaa sitä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston määräämin ehdoin laadunvalvontaan.

32 §

Ulkomaanliikenne ja lentokentät

Sen estämättä, mitä 13, 14 ja 21 §:ssä säädetään, alkoholijuomien myyntiä saa harjoittaa Suomen ja ulkomaiden välillä tai ulkomailla kulkevassa vesi- ja ilma-aluksessa sekä junassa matkustajille se, joka on tehnyt toiminnastaan kyseisessä myyntipaikassa ilmoituksen Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle. Ilmoituksessa tulee selvittää, missä myyntialueet sijaitsevat ja miten

ne rajataan, ja siihen tulee liittää henkilökunnan tehtävistä myynnin valvonnassa ja yleisessä järjestyksenpidossa laadittu omavalvontasuunnitelma.

Vähittäismyyntiä saa harjoittaa Suomen alueella kuitenkin vain liikkeellä olevassa matkustajakäyttöön tarkoitettu vesi- ja ilma-aluksessa, joka on matkalla kotimaisen ja ulkomaisen sataman tai lentokentän välillä. Säännöllisellä reitillään oleva alus voi tällöin kuitenkin poiketa Ahvenanmaan maakunnassa.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi kieltää anniskelualueen käyttöön ottamisen tai rajoittaa ilmoituksen mukaista anniskelualueita, jos alue ei täytä 21 c §:ssä säädettyjä edellytyksiä. Jos virasto ei ole tehnyt asiaa koskevaa päätöstä kahden viikon kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta, anniskelualue voidaan ottaa käyttöön.

Lentokentällä verottomien tavaroiden myymälässä tapahtuvaan alkoholijuomien vähittäismyyntiin vain ulkomaille matkustaville matkustajille mukaan otettaviksi sovelletaan, mitä 1 momentissa säädetään.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi supistaa vähittäismyynti- tai anniskeluaikoja liikennevälineessä tai myyntipaikassa enintään kolmen kuukauden ajaksi, jos liikennevälineessä on kirjallisesta huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta ilmennyt järjestysrikkomuksia, jotka johtuvat omavalvontasuunnitelman puutteellisuudesta tai sen noudattamatta jättämisestä. Jos alkoholijuomaa on kirjallisesta huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta myyty 16 tai 24 §:n vastaisesti taikka edellä mainitut järjestysrikkomukset johtuvat törkeästä huolimattomuudesta tai tahallisuudesta, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi kieltää vähittäismyynnin tai anniskelun liikennevälineessä tai myyntipaikassa enintään kuukauden ajaksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset omavalvontasuunnitelman laatimisesta ja säädetään sen sisällöstä ja toteuttamisesta. Ilmoituksen tehneen elinkeinonharjoittajan valvontaan sovelletaan 44 §:n säännöksiä.

33 §

Mainonnan sääntely

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, väkevän alkoholijuoman mainontaa ja muuta myynninedistämistoimintaa voidaan harjoittaa:

1) Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymässä majoitus- ja ravitsemisalan tai vähittäismyynnin ammattijulkaisussa tai muussa alkoholijuomien myyntiin osallistuville levitettävässä painokirjoituksessa; sekä

2) alkoholijuomien anniskelupaikoissa, vähittäismyyntipaikoissa ja valmistuspaikoissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin 4 momentissa tarkoitettulle sallitulle mainonnalle ja myynninedistämiseksi sekä julkaisujen ja kirjoitusten levikille ja levitystasolle asetettavista vaatimuksista.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi peruuttaa 4 momentissa tarkoitettua hyväksymisensä, jos:

1) ammattijulkaisun tai painokirjoituksen levikissä tai levitystavassa on tapahtunut muutos;

2) Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle ei ole ilmoitettu kaikkia hyväksymisen kannalta tärkeitä tietoja; tai

3) julkaisemisessa on tapahtunut väärinkäytöksiä.

35 §

Alkoholijuoman ja väkiviinan veroton varasto

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tulee hyväksyä valmisteverotuslaissa tarkoitettu veroton varasto ennen kuin siellä ryhdytään säilyttämään väliaikaisesti valmisteverotonta alkoholijuomaa tai väkiviinaa sen varmistamiseksi, että varasto on annettujen säännösten ja määräysten mukainen ja että

tehokas valvonta on mahdollista järjestää.

Verottoman varaston pitämiseen tarvittavasta luvasta säädetään erikseen.

41 §

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimivalta

Alkoholijuomien vähittäismyynnin ja aniskelun lupahallinto ja valvonta, alkoholijuomien mainonnan ja myyninedistämisen valvonta sekä niiden ohjaus kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön alaisena Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle. Lupa- ja valvontaviraston toimivallasta ja valvonnasta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto valvoo:

- 1) alkoholipitoisten aineiden valmistusta, maahantuontia ja maastavientiä;
- 2) alkoholijuomien tukkumyyntiä;
- 3) alkoholijuomien myyntiä ja muuta luovutusta verottamattomien alkoholijuomien varastoista;
- 4) väkiviinan myyntiä ja alkoholijuomien erityismyyntiä sekä näiden käyttölupiin perustuvaa käyttöä;
- 5) alkoholijuoman ja väkiviinan luvattomaan valmistukseen soveliaiden kojeiden tai niiden osien maahantuontia, valmistusta ja myyntiä;

6) alkoholijuoman kotivalmistukseen tarkoitettujen aineiden, tuotteiden ja valmistaiden maahantuontia, valmistusta ja myyntiä;

7) Suomen ja ulkomaiden välillä liikenteessä kulkevien liikennevälineiden alkoholijuomien myyntiä.

43 §

Valmistajan ja maahantuojan vastuu

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ohjaa ja valvoo valmistajan ja maahantuojan vastuun toteutumista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 32 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus voidaan tehdä 30 päivään huhtikuuta 2011 saakka myös liittämättä siihen omavalvontasuunnitelmaa. Suunnitelma on kuitenkin liitettävä ilmoitukseen mainittuun päivään mennessä.

Tämän lain voimaan tullessa alkoholijuomien myyntiä ulkomaanliikenteessä tai lentokentällä harjoittavan elinkeinonharjoittajan tulee tehdä 32 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus ja esittää omavalvontasuunnitelma kuitenkin viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2011.

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Paula Risikko*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

alkoholilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholilain (1143/1994) 5 ja 6 §, 8 §:n 2 ja 3 momentti, 9, 11, 17, 18, 27—29 §, 30 §:n 2 momentti, 32 §, 33 §:n 4 ja 5 momentti, 35 ja 41 § sekä 43 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 11 § laissa 1/1999, 17 § laeissa 1477/1994 ja 226/1999, 29 §, 30 §:n 2 momentti ja 35 § laissa 1477/1994 sekä 41 § laissa 764/2002, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Alkoholijuomien ja väkiviinan valmistuslupa

Alkoholijuomien ja väkiviinan valmistuslupa

Alkoholijuomien ja väkiviinan valmistusta elinkeinotoimintaansa varten taikka *siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö siitä tarkemmin määrää*, opetus- tai tutkimustarkoituksessa saa harjoittaa se, jolle *sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus, jäljempänä tuotevalvontakeskus*, on myöntänyt valmistusluvan.

Tuotevalvontakeskus voi myöntää alkoholijuoman tai väkiviinan valmistusluvan sille, jolla harkitaan olevan tähän toimintaan tarvittavat edellytykset ja vaadittava luotettavuus. *Tuotevalvontakeskus* voi liittää valmistuslupa-ajan rajoituksia, jotka koskevat valmistuksen laajuutta tai valmistettavia alkoholijuomia sekä asettaa valmistukselle ja valmistetun alkoholijuoman tai väkiviinan varastoinnille ja kuljettamiselle valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja.

Alkoholijuomien ja väkiviinan valmistusta saa harjoittaa vain *tuotevalvontakeskuksen* hyväksymässä valmistuspaikassa, jossa valmistus ja varastointi on järjestetty niin, että tehokas valvonta on mahdollinen.

Alkoholijuomien ja väkiviinan valmistusta elinkeinotoimintaansa varten taikka opetus- tai tutkimustarkoituksessa saa harjoittaa se, jolle *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* on myöntänyt valmistusluvan. *Sosiaali- ja terveysministeriön* asetuksella säädetään tarkemmin opetus- ja tutkimustarkoituksista, joihin lupa voidaan myöntää.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi myöntää alkoholijuoman tai väkiviinan valmistusluvan sille, jolla harkitaan olevan tähän toimintaan tarvittavat edellytykset ja vaadittava luotettavuus. *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* voi liittää valmistuslupa-ajan rajoituksia, jotka koskevat valmistuksen laajuutta tai valmistettavia alkoholijuomia sekä asettaa valmistukselle ja valmistetun alkoholijuoman tai väkiviinan varastoinnille ja kuljettamiselle valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja.

Alkoholijuomien ja väkiviinan valmistusta saa harjoittaa vain *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston* hyväksymässä valmistuspaikassa, jossa valmistus ja varastointi on järjestetty niin, että tehokas valvonta on mahdollinen.

6 §

Seuraamukset rikkomuksista

Tuotevalvontakeskus voi korvauksetta joko määrääjäksi tai pysyvästi peruuttaa valmistusluvan tai kieltää valmistuksen valmistuspaikassa, jollei annettuja säännöksiä, määräyksiä, rajoituksia tai asetettuja ehtoja noudateta taikka luvan saajan katsotaan menettäneen luvan saamisen edellytykset tai luotettavuutensa.

8 §

Alkoholijuomien ja väkiviinan kaupallinen maahantuonti ja väkiviinan maahantuontilupa

Väkiviinaa saa tuoda maahan:

1) elinkeinonharjoittaja, jolle *tuotevalvontakeskus* on myöntänyt maahantuontiluvan; sekä

2) omaa käyttöä varten se, jolle *tuotevalvontakeskus* on myöntänyt 17 §:ssä tarkoitettua käyttöluvan, *tehtyään tuotevalvontakeskukselle* ilmoituksen toimimisestaan maahantuojana.

Tuotevalvontakeskus voi myöntää 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua maahantuontiluvan sille, jolla harkitaan olevan tähän toimintaan tarvittavat edellytykset ja vaadittava luotettavuus. *Tuotevalvontakeskus* voi asettaa maahantuonnille valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja.

9 §

Seuraamukset rikkomuksista

Tuotevalvontakeskus voi korvauksetta joko määrääjäksi tai pysyvästi peruuttaa maahantuontiluvan, jollei annettuja säännöksiä, määräyksiä tai asetettuja ehtoja noudateta taikka luvan saajan katsotaan menettäneen luvan saamisen edellytykset tai luotettavuutensa.

6 §

Seuraamukset rikkomuksista

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi korvauksetta joko määrääjäksi tai pysyvästi peruuttaa valmistusluvan tai kieltää valmistuksen valmistuspaikassa, jollei annettuja säännöksiä, määräyksiä, rajoituksia tai asetettuja ehtoja noudateta taikka luvan saajan katsotaan menettäneen luvan saamisen edellytykset tai luotettavuutensa.

8 §

Alkoholijuomien ja väkiviinan kaupallinen maahantuonti ja väkiviinan maahantuontilupa

Väkiviinaa saa tuoda maahan:

1) elinkeinonharjoittaja, jolle *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* on myöntänyt maahantuontiluvan; sekä

2) omaa käyttöä varten se, jolle *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* on myöntänyt 17 §:ssä tarkoitettua käyttöluvan ja joka on tehnyt *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle* ilmoituksen toimimisestaan maahantuojana.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi myöntää 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua maahantuontiluvan sille, jolla harkitaan olevan tähän toimintaan tarvittavat edellytykset ja vaadittava luotettavuus. *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* voi asettaa maahantuonnille valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja.

9 §

Seuraamukset rikkomuksista

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi korvauksetta joko määrääjäksi tai pysyvästi peruuttaa maahantuontiluvan, jollei annettuja säännöksiä, määräyksiä tai asetettuja ehtoja noudateta taikka luvan saajan katsotaan menettäneen luvan saamisen edellytykset tai luotettavuutensa.

11 §

Maahantuonti- ja maastavienti-ilmoitus

Se, joka tuo maahan tai vie maasta alkoholijuomia tai väkiviinaa kaupallisessa tai muussa elinkeinotarkoituksessa, on velvollinen ennen toiminnan aloittamista tekemään *tuotevalvontakeskukselle* ilmoituksen toimimisestaan maahantuojana tai maastaviejänä.

17 §

Erityismyynti ja käyttöluupa

Se, joka harjoittaa väkiviinan ja alkoholi-juoman tukkumyyntiä, saa myydä erityismyyntinä väkiviinaa tai alkoholijuomaa:

- 1) etikan valmistukseen;
- 2) lääkelaissa (395/1987) tarkoitettujen lääkkeiden tai terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetussa laissa (1505/1994) tarkoitettujen laitteiden ja tarvikkeiden valmistukseen;
- 3) elintarvikkeiden tai enintään 1,2 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien juomien valmistuksessa käytettävien aromiaineiden valmistukseen;
- 4) alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetussa laissa (1471/1994) tarkoitettujen alkoholijuomien valmistukseen;
- 5) *erityisvalmisteasetuksessa* (571/2003) tarkoitettujen *erityisvalmisteiden* valmistukseen;
- 6) elintarvikkeiden valmistukseen tai elintarvikkeiden valmistuksessa käytettävien tuotteiden valmistukseen, jos valmistettava elintarvike sisältää täyteenä tai muuten enintään 5 litraa etyylialkoholia 100 kilossa elintarviketta tai, jos valmistettava elintarvike on suklaata, enintään 8,5 litraa etyylialkoholia 100 kilossa elintarviketta;
- 7) muiden tuotteiden valmistukseen, jos valmistettu tuote ei sisällä nautittavissa olevaa alkoholia;
- 8) tieteelliseen tutkimukseen ja opetukseen sekä laboratoriotoiminnassa välttämättömiin kokeisiin ja analyysiin;
- 9) lääkelaissa tarkoitetuille apteekkeille, erikoissairaanhoitolaissa (1062/1989) tarkoitetuille sairaaloille sekä kansanterveyslaissa

11 §

Maahantuonti- ja maastavienti-ilmoitus

Se, joka tuo maahan tai vie maasta alkoholijuomia tai väkiviinaa kaupallisessa tai muussa elinkeinotarkoituksessa, on velvollinen ennen toiminnan aloittamista tekemään *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle* ilmoituksen toimimisestaan maahantuojana tai maastaviejänä.

17 §

Erityismyynti ja käyttöluupa

Se, joka harjoittaa väkiviinan ja alkoholi-juoman tukkumyyntiä, saa myydä erityismyyntinä väkiviinaa tai alkoholijuomaa:

- 1) etikan valmistukseen;
- 2) lääkelaissa (395/1987) tarkoitettujen lääkkeiden tai terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetussa laissa (629/2010) tarkoitettujen laitteiden ja tarvikkeiden valmistukseen;
- 3) elintarvikkeiden tai enintään 1,2 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien juomien valmistuksessa käytettävien aromiaineiden valmistukseen;
- 4) alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetussa laissa (1471/1994) tarkoitettujen alkoholijuomien valmistukseen;
- 5) *ravintolisistä annetussa kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksessa* (571/2003) tarkoitettujen *ravintolisien* valmistukseen;
- 6) elintarvikkeiden valmistukseen tai elintarvikkeiden valmistuksessa käytettävien tuotteiden valmistukseen, jos valmistettava elintarvike sisältää täyteenä tai muuten enintään 5 litraa etyylialkoholia 100 kilossa elintarviketta tai, jos valmistettava elintarvike on suklaata, enintään 8,5 litraa etyylialkoholia 100 kilossa elintarviketta;
- 7) muiden tuotteiden valmistukseen, jos valmistettu tuote ei sisällä nautittavissa olevaa alkoholia;
- 8) tieteelliseen tutkimukseen ja opetukseen sekä laboratoriotoiminnassa välttämättömiin kokeisiin ja analyysiin;
- 9) lääkelaissa tarkoitetuille apteekkeille, erikoissairaanhoitolaissa (1062/1989) tarkoitetuille sairaaloille sekä kansanterveyslaissa

(66/1972) tarkoitetuille terveyskeskuksille lääketieteellisiin ja lääkintätarkoituksiin; *sekä*

10) yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/1990) tarkoitetuille terveydenhuollon palvelujen tuottajille lääketieteellisiin ja lääkintätarkoituksiin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun valmistukseen rinnastetaan laadunvalvonta ja muu valmistustoiminnassa välttämätön käyttö, tuotekehittäminen sekä koneiden ja laitteiden toiminnan kannalta välttämätön puhdistuskäyttö. Erityismyynti 1 momentin 1—8 ja 10 kohdassa mainittuihin tarkoituksiin on sallittu, jos tuotevalvontakeskus on myöntänyt ostajalle alkoholijuoman tai väkiviinan käyttöluvan.

Tuotevalvontakeskus voi myöntää 2 momentissa tarkoitetun käyttöluvan sille, jolla harkitaan olevan alkoholijuoman tai väkiviinan perusteltu käyttötarve ja toimintaan tarvittavat edellytykset sekä vaadittava luotettavuus. *Tuotevalvontakeskus* voi liittää käyttölupaansa osto-oikeutta koskevia rajoituksia sekä asettaa väkiviinan tai alkoholijuoman käytölle ja varastoinnille valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja.

18 §

Seuraamukset rikkomuksista

Tuotevalvontakeskus voi korvauksetta joko määrääjäksi tai pysyvästi peruuttaa käyttöluvan, jollei annettuja säännöksiä, määräyksiä, rajoituksia tai asetettuja ehtoja noudateta taikka luvan saajan katsotaan menettäneen luvan saamisen edellytykset tai luotettavuutensa.

27 §

Alkoholijuomien ja väkiviinan tukkumyyntilupa

Alkoholijuoman tukkumyyntiä saa harjoittaa se, jolle *tuotevalvontakeskus* on myöntänyt luvan tämän alkoholijuoman valmistukseen tai tukkumyyntiin.

Väkiviinan tukkumyyntiä saa harjoittaa se, jolle *tuotevalvontakeskus* on myöntänyt luvan

(66/1972) tarkoitetuille terveyskeskuksille lääketieteellisiin ja lääkintätarkoituksiin;

10) yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/1990) tarkoitetuille terveydenhuollon palvelujen tuottajille lääketieteellisiin ja lääkintätarkoituksiin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun valmistukseen rinnastetaan laadunvalvonta ja muu valmistustoiminnassa välttämätön käyttö, tuotekehittäminen sekä koneiden ja laitteiden toiminnan kannalta välttämätön puhdistuskäyttö. Erityismyynti 1 momentin 1—8 ja 10 kohdassa mainittuihin tarkoituksiin on sallittu, jos *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* on myöntänyt ostajalle alkoholijuoman tai väkiviinan käyttöluvan.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi myöntää 2 momentissa tarkoitetun käyttöluvan sille, jolla harkitaan olevan alkoholijuoman tai väkiviinan perusteltu käyttötarve ja toimintaan tarvittavat edellytykset sekä vaadittava luotettavuus. *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* voi liittää käyttölupaansa osto-oikeutta koskevia rajoituksia sekä asettaa väkiviinan tai alkoholijuoman käytölle ja varastoinnille valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja.

18 §

Seuraamukset rikkomuksista

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi korvauksetta joko määrääjäksi tai pysyvästi peruuttaa käyttöluvan, jollei annettuja säännöksiä, määräyksiä, rajoituksia tai asetettuja ehtoja noudateta taikka luvan saajan katsotaan menettäneen luvan saamisen edellytykset tai luotettavuutensa.

27 §

Alkoholijuomien ja väkiviinan tukkumyyntilupa

Alkoholijuoman tukkumyyntiä saa harjoittaa se, jolle *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* on myöntänyt luvan tämän alkoholijuoman valmistukseen tai tukkumyyntiin.

Väkiviinan tukkumyyntiä saa harjoittaa se, jolle *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvon-*

väkiviinan valmistukseen, maahantuontiin tai tukkumyyntiin.

Tuotevalvontakeskus voi myöntää alkoholi-juoman tai väkiviinan tukkumyyntiluvan sille, jolla harkitaan olevan tähän toimintaan tarvittavat edellytykset ja vaadittava luotettavuus. *Tuotevalvontakeskus* voi asettaa tukkumyyntinille valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja.

28 §

Seuraamukset rikkomuksista

Tuotevalvontakeskus voi korvauksetta joko määrääjäksi tai pysyvästi peruuttaa tukkumyyntiluvan, jollei annettuja säännöksiä, määräyksiä tai asetettuja ehtoja noudateta taikka luvan saajan katsotaan menettäneen luvan saamisen edellytykset tai luotettavuutensa.

29 §

Väkiviinan luovuttaminen, välittäminen ja oma käyttö

Se, joka saa harjoittaa väkiviinan tukkumyyntiä, saa myydä tai muutoin luovuttaa markkinoille taikka välittää väkiviinaa:

1) *edellä* 17 §:ssä tarkoitettuun erityismyyntiin;

2) *tuotevalvontakeskuksen* määräämin ehdoin sille, jolla on perusteltu tarve käyttää väkiviinaa työssään tai tuotteittensa valmistuksessa;

3) siirrettäväksi valmisteverotuslaissa (1469/94) tarkoitettuun verottomaan varastoon; sekä

4) vientiin Euroopan yhteisön ulkopuolelle sekä siirrettäväksi yhteisön toiseen jäsenvaltioon taikka tullilainsäädännössä tarkoitettulle vapaa-alueelle tai tullivarastoon.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, saa se, joka saa harjoittaa väkiviinan tukkumyyntiä, käyttää tätä väkiviinaa *tuotevalvontakeskuksen* määräämin ehdoin omassa työssään tai tuotteittensa valmistuksessa sekä toimittaa sitä *tuotevalvontakeskuksen* määräämin ehdoin laadunvalvontaan.

tavirasto on myöntänyt luvan väkiviinan valmistukseen, maahantuontiin tai tukkumyyntiin.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi myöntää alkoholi-juoman tai väkiviinan tukkumyyntiluvan sille, jolla harkitaan olevan tähän toimintaan tarvittavat edellytykset ja vaadittava luotettavuus. *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* voi asettaa tukkumyyntinille valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja.

28 §

Seuraamukset rikkomuksista

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi korvauksetta joko määrääjäksi tai pysyvästi peruuttaa tukkumyyntiluvan, jollei annettuja säännöksiä, määräyksiä tai asetettuja ehtoja noudateta taikka luvan saajan katsotaan menettäneen luvan saamisen edellytykset tai luotettavuutensa.

29 §

Väkiviinan luovuttaminen, välittäminen ja oma käyttö

Se, joka saa harjoittaa väkiviinan tukkumyyntiä, saa myydä tai muutoin luovuttaa markkinoille taikka välittää väkiviinaa:

1) 17 §:ssä tarkoitettuun erityismyyntiin;

2) *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston* määräämin ehdoin sille, jolla on perusteltu tarve käyttää väkiviinaa työssään tai tuotteittensa valmistuksessa;

3) siirrettäväksi valmisteverotuslaissa (182/2010) tarkoitettuun verottomaan varastoon; sekä

4) vientiin Euroopan unionin ulkopuolelle ja siirrettäväksi unionin toiseen jäsenvaltioon taikka tullilainsäädännössä tarkoitettulle vapaa-alueelle tai tullivarastoon.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, saa se, joka saa harjoittaa väkiviinan tukkumyyntiä, käyttää tätä väkiviinaa *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston* määräämin ehdoin omassa työssään tai tuotteittensa valmistuksessa sekä toimittaa sitä *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavi-*

Edellä 2 momentissa tarkoitettu oma käyttö on erityismyyntiä, jos *tuotevalvontakeskus* on myöntänyt siihen 17 §:ssä tarkoitettua käyttöluvan.

30 §

Verottamattoman alkoholijuoman luovuttaminen ja oma käyttö

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, saa se, joka saa harjoittaa alkoholijuomien tukkumyyntiä, jos *tuotevalvontakeskus* on antanut siihen 17 §:ssä tarkoitettua käyttöluvan, käyttää alkoholijuomaa erityismyyntinä omassa työssään tai tuotteittensa valmistuksessa sekä toimittaa sitä *tuotevalvontakeskuksen* määräämin ehdoin laadunvalvontaan.

32 §

Liikennevälineet ja verottomat myymälät

Alkoholijuomien myynnistä ja myynnin valvonnasta Suomen ja ulkomaiden välillä kulkevissa liikennevälineissä säädetään asetuksella.

Alkoholijuomien myynnistä verottomien tavaroitten myymälästä säädetään erikseen.

raston määräämin ehdoin laadunvalvontaan.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu oma käyttö on erityismyyntiä, jos *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* on myöntänyt siihen 17 §:ssä tarkoitettua käyttöluvan.

30 §

Verottamattoman alkoholijuoman luovuttaminen ja oma käyttö

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, saa se, joka saa harjoittaa alkoholijuomien tukkumyyntiä, jos *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* on antanut siihen 17 §:ssä tarkoitettua käyttöluvan, käyttää alkoholijuomaa erityismyyntinä omassa työssään tai tuotteittensa valmistuksessa sekä toimittaa sitä *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston* määräämin ehdoin laadunvalvontaan.

32 §

Ulkomaanliikenne ja lentokentät

*Sen estämättä, mitä 13, 14 ja 21 §:ssä säädetään, alkoholijuomien myyntiä saa harjoittaa Suomen ja ulkomaiden välillä tai ulkomailla kulkevassa vesi- ja ilma-aluksessa sekä junassa matkustajille se, joka on tehnyt toiminnastaan kyseisessä myyntipaikassa ilmoituksen Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle. Ilmoituksessa tulee selvittää, missä myyntialueet sijaitsevat ja miten ne rajataan, ja siihen tulee liittää henkilökunnan tehtävistä myynnin valvonnassa ja yleisessä järjestyksenpidossa laadittu oma-*valvontasuunnitelma.**

Vähittäismyyntiä saa harjoittaa Suomen alueella kuitenkin vain liikkeellä olevassa matkustajakäyttöön tarkoitettussa vesi- ja ilma-aluksessa, joka on matkalla kotimaisen ja ulkomaisen sataman tai lentokentän välillä. Säännöllisellä reitillään oleva alus voi tällöin kuitenkin poiketa Ahvenanmaan maakunnassa.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi kieltää anniskelualueen käyttöön ottamisen tai rajoittaa ilmoituksen mukaista anniskelualueita, jos alue ei täytä 21 c §:ssä

säädettyjä edellytyksiä. Jos virasto ei ole tehnyt asiaa koskevaa päätöstä kahden viikon kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta, anniskelualue voidaan ottaa käyttöön.

Lentokentällä verottomien tavaroiden myymälässä tapahtuvaan alkoholijuomien vähittäismyyntiin vain ulkomaille matkustaville matkustajille mukaan otettaviksi sovelletaan, mitä 1 momentissa säädetään.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi supistaa vähittäismyynti- tai anniskeluaikoja liikennevälineessä tai myyntipaikassa enintään kolmen kuukauden ajaksi, jos liikennevälineessä on kirjallisesta huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta ilmennyt järjestyksirikkomuksia, jotka johtuvat omavalvontasuunnitelman puutteellisuudesta tai sen noudattamatta jättämisestä. Jos alkoholijuomaa on kirjallisesta huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta myyty 16 tai 24 §:n vastaisesti taikka edellä mainitut järjestyksirikkomukset johtuvat törkeästä huolimattomuudesta tai tahallisuudesta, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi kieltää vähittäismyyntin tai anniskelun liikennevälineessä tai myyntipaikassa enintään kuukauden ajaksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset omavalvontasuunnitelman laatimisesta ja säädetään sen sisällöstä ja toteuttamisesta. Ilmoituksen tehneen elinkeinonharjoittajan valvontaan sovelletaan 44 §:n säännöksiä.

33 §

Mainonnan sääntely

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, väkevän alkoholijuoman mainontaa ja muuta myyninedistämistoimintaa voidaan harjoittaa siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö siitä tarkemmin määrää:

1) tuotevalvontakeskuksen hyväksymässä majoitus- ja ravitsemisalan tai vähittäismyyntin ammattijulkaisussa tai muussa alkoholijuomien myyntiin osallistuville levitettävässä painokirjoituksessa, jonka levikki ja levitystapa ovat sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaisia; sekä

2) alkoholijuomien anniskelupaikoissa, vä-

33 §

Mainonnan sääntely

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, väkevän alkoholijuoman mainontaa ja muuta myyninedistämistoimintaa voidaan harjoittaa:

1) Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymässä majoitus- ja ravitsemisalan tai vähittäismyyntin ammattijulkaisussa tai muussa alkoholijuomien myyntiin osallistuville levitettävässä painokirjoituksessa; sekä

2) alkoholijuomien anniskelupaikoissa, vä-

hittäismyyntipaikoissa ja valmistuspaikoissa.

Tuotevalvontakeskus voi peruuttaa 4 momentissa tarkoitettun hyväksymisensä, jos:

- 1) ammattijulkaisun tai painokirjoituksen levikissä tai levitystavassa on tapahtunut muutos;
- 2) *tuotevalvontakeskukselle* ei ole ilmoitettu kaikkia hyväksymisen kannalta tärkeitä tietoja; tai
- 3) julkaisemisessa on tapahtunut väärinkäytöksiä.

35 §

Alkoholijuoman ja väkiviinan veroton varasto

Tuotevalvontakeskuksen tulee hyväksyä valmisteverotuslaissa tarkoitettu veroton varasto ennen kuin siellä ryhdytään säilyttämään väliaikaisesti valmisteverotonta alkoholi-juomaa tai väkiviinaa sen varmistamiseksi, että varasto on annettujen säännösten ja määräysten mukainen ja että tehokas valvonta on mahdollista järjestää.

Verottoman varaston pitämiseen tarvittavasta luvasta säädetään erikseen.

41 §

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimivalta

Alkoholijuomien vähittäismyyntin ja aniskelun lupahallinto ja valvonta, alkoholi-juomien mainonnan ja myynninedistämisen valvonta sekä niiden ohjaus kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön alaisena *tuotevalvontakeskukselle sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.*

Lisäksi *tuotevalvontakeskus* valvoo:

hittäismyyntipaikoissa ja valmistuspaikoissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin 4 momentissa tarkoitettulle sallitulle mainonnalle ja myynninedistämislle sekä julkaisujen ja kirjoitusten levikille ja levitystasolle asetettavista vaatimuksista.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi peruuttaa 4 momentissa tarkoitettun hyväksymisensä, jos:

- 1) ammattijulkaisun tai painokirjoituksen levikissä tai levitystavassa on tapahtunut muutos;
- 2) *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle* ei ole ilmoitettu kaikkia hyväksymisen kannalta tärkeitä tietoja; tai
- 3) julkaisemisessa on tapahtunut väärinkäytöksiä.

35 §

Alkoholijuoman ja väkiviinan veroton varasto

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tulee hyväksyä valmisteverotuslaissa tarkoitettu veroton varasto ennen kuin siellä ryhdytään säilyttämään väliaikaisesti valmisteverotonta alkoholi-juomaa tai väkiviinaa sen varmistamiseksi, että varasto on annettujen säännösten ja määräysten mukainen ja että tehokas valvonta on mahdollista järjestää.

Verottoman varaston pitämiseen tarvittavasta luvasta säädetään erikseen.

41 §

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimivalta

Alkoholijuomien vähittäismyyntin ja aniskelun lupahallinto ja valvonta, alkoholi-juomien mainonnan ja myynninedistämisen valvonta sekä niiden ohjaus kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön alaisena *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle. Lupa- ja valvontaviraston toimivallasta ja valvonnasta* säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Lisäksi *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* valvoo:

- 1) alkoholipitoisten aineiden valmistusta, maahantuontia ja maastavientiä;
- 2) alkoholijuomien tukkumyyntiä;
- 3) alkoholijuomien myyntiä ja muuta luovutusta verottamattomien alkoholijuomien varastoista;
- 4) väkiviinan myyntiä ja alkoholijuomien erityismyyntiä sekä näiden käyttöluviin perustuvaa käyttöä;
- 5) alkoholijuoman ja väkiviinan luvattomaan valmistukseen soveliaiden kojeiden tai niiden osien maahantuontia, valmistusta ja myyntiä;
- 6) alkoholijuoman kotivalmistukseen tarkoitettujen aineiden, tuotteiden ja valmisteiden maahantuontia, valmistusta ja myyntiä; ja
- 7) Suomen ja ulkomaiden välillä liikenteessä kulkevien liikennevälineiden alkoholijuomien myyntiä.

43 §

Valmistajan ja maahantuojan vastuu

Tuotevalvontakeskus ohjaa ja valvoo valmistajan ja maahantuojan vastuun toteutumista.

- 1) alkoholipitoisten aineiden valmistusta, maahantuontia ja maastavientiä;
- 2) alkoholijuomien tukkumyyntiä;
- 3) alkoholijuomien myyntiä ja muuta luovutusta verottamattomien alkoholijuomien varastoista;
- 4) väkiviinan myyntiä ja alkoholijuomien erityismyyntiä sekä näiden käyttöluviin perustuvaa käyttöä;
- 5) alkoholijuoman ja väkiviinan luvattomaan valmistukseen soveliaiden kojeiden tai niiden osien maahantuontia, valmistusta ja myyntiä;
- 6) alkoholijuoman kotivalmistukseen tarkoitettujen aineiden, tuotteiden ja valmisteiden maahantuontia, valmistusta ja myyntiä;
- 7) Suomen ja ulkomaiden välillä liikenteessä kulkevien liikennevälineiden alkoholijuomien myyntiä.

43 §

Valmistajan ja maahantuojan vastuu

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ohjaa ja valvoo valmistajan ja maahantuojan vastuun toteutumista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 32 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus voidaan tehdä 30 päivään huhtikuuta 2011 saakka myös liittämättä siihen omavalvontasuunnitelmaa. Suunnitelma on kuitenkin liitettävä ilmoitukseen mainittuun päivään mennessä.

Tämän lain voimaan tullessa alkoholijuomien myyntiä ulkomaanliikenteessä tai lentokentällä harjoittavan elinkeinonharjoittajan tulee tehdä 32 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus ja esittää omavalvontasuunnitelma kuitenkin viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2011.
